

Sygn. akt V CK 69/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

SSN Tadeusz Żyznowski

w sprawie z powództwa "M.(...)" Spółki z o.o. w Ł.

przeciwko Województwu X.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 28 lipca 2005 r., kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 sierpnia 2004 r., sygn. akt II Ca (...),

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję kasacyjną.

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 10 sierpnia 2004 r., mocą którego zasądzone od pozwanego na rzecz powoda kwotę 23.752,18 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 2 stycznia 2003 r. i kosztami procesu z zastrzeżeniem, że zobowiązanie wygasa w

przypadku spełnienia świadczenia przez pozwanego lub przez stronę zobowiązaną do zapłaty na podstawie nakazu zapłaty z dnia 13 grudnia 2001 r. I Nc (...) Sądu Rejonowego w W.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że pozwany organ założycielski ponosi odpowiedzialność deliktową za szkodę wyrządzoną powodowi przez niepodjęcie działań, w wyniku których dłużnik powoda - Wojewódzki Specjalistyczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki nad Matką i Dzieckiem w W. stałby się wypłacalny.

Przyjęty za podstawę rozstrzygnięcia stan faktyczny był bezsporny. Wojewódzki Specjalistyczny Samodzielny Publiczny ZOZ nad Matką i Dzieckiem w W. został utworzony przez Wojewodę X. i uzyskał osobowość prawną w dniu 31 sierpnia 1998 r. Z dniem 1 stycznia 1999 r. w trybie ustawy z dnia 13 października 1998 roku – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.). Zakład ten został przejęty przez pozwanego Samorząd Wojewódzki, który zaczął pełnić rolę organu założycielskiego. Od swego powstania Zakład wykazywał straty - w roku 1998 w kwocie 270.182,- złotych, w roku 1999 w kwocie 3.491.936,- złotych, w roku 2000 w kwocie 3.131.472,- złotych, w roku 2001 w wysokości 8.362.820,- złotych. Pismami z dnia 14 listopada 2000 r. i z dnia 30 marca 2001 r. Zakład zwracał się do pozwanego o pokrycie straty za 2000 r. W porozumieniu z pozwanym wprowadził poprawkę do sprawozdania finansowego za ten rok w postaci zapisu, że pokrycie straty nastąpi z przychodów w okresach przyszłych. Od roku 2000 Zarząd pozwanego Województwa X. przygotowywał się do zmian organizacyjnych mających na celu ograniczenie kosztów działalności Zakładu i w efekcie odzyskania przez Zakład płynności finansowej. Spodziewając się dotacji z budżetu Państwa w ramach realizacji „Regionalnego Programu Restrukturyzacji Ochrony Zdrowia Województwa X.” podjął inwestycję rozbudowy oddziałów internistycznych Szpitala Zespołonego w W. na potrzeby zlokalizowania w nich działalności leczniczej Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem i docelowo zlikwidowania tego Zakładu. W roku 2002 inwestycja została wstrzymana z uwagi na ograniczone środki finansowe Województwa i brak dotacji. Jednocześnie, odstąpiono od realizowania uchwały w sprawie likwidacji Zakładu w związku z negatywną opinią podmiotów uprawnionych, w świetle ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, do zajęcia w tej sprawie stanowiska i sprzeciwem ze strony Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia X. Urzędu Wojewódzkiego. W związku z zapowiadany na 2002 rok programem Ministra Zdrowia, zgodnie z którym długi samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej miały podlegać sekurytyzacji pozwany podjął uchwałę o przeznaczeniu sumy

120 milionów złotych na poręczenia kredytów przeznaczonych na spłatę zobowiązań jednostek ochrony zdrowia, dla których pozwany był organem założycielskim. Wdrożenie powyższych działań oddłużeniowych w roku 2002 okazało się bezprzedmiotowe wobec braku opracowania programu sekurytyzacyjnego. W dniu 24 października 2003 r. Sejmik Województwa X. podjął uchwałę nr (...) w sprawie przyjęcia do realizacji programu restrukturyzacji organizacyjnej i finansowej lecznictwa zamkniętego Regionu X.. W ramach tego programu włączono pod jeden zarząd trzy szpitale, w tym – Zakład Opieki nad Matką i Dzieckiem, co na dzień 1 października 2003 r. spowodowało zmniejszenie kosztów operacyjnych tych placówek łącznie o około 1.200.000,- złotych miesięcznie i według przewidywań, miało doprowadzić na przełomie roku 2003/2004 do ich zbilansowania operacyjnego. Odnośnie do istniejących zadłużeń dotyczących tych placówek wymieniony program restrukturyzacji przyjmował, że w ciągu 15 lat Zakłady będą w stanie z własnych środków spłacić około połowy swoich zobowiązań przy uwzględnieniu, że część zadłużenia zostanie zredukowana na mocy ugód z wierzycielami, a część pokryta z kredytu poręczonego przez Samorząd, względnie, w wyniku konwersji na obligacje, jednocześnie zaś, że z korzyścią dla zakładów opieki zdrowotnej systemowo zostanie rozwiązany problem ich zadłużeń publiczno-prawnych. Program zawierał propozycję, żeby powołać do życia spółkę handlową specjalnego przeznaczenia, która zajęłaby się przeprowadzenia restrukturyzacji finansowej zadłużeń Zakładów, a której udziałowcami (akcjonariuszami) byłyby te Zakłady i Samorząd. Szczegółowy harmonogram przewidywał do końca 2003 roku m.in. rozmowy z wierzycielami w sprawie redukcji długów, powołanie Spółki do obsługi długów i monitoringu procesu restrukturyzacji, rozpisanie przetargu na kredyt dla tej spółki, uzyskanie przez spółkę promesy kredytowej i zgody na przejęcie roli agenta emisji obligacji, podjęcie uchwały przez Sejmik o poręczeniu kredytu w wysokości 12.000.000,- złotych , połączenie trzech Zakładów w jeden Szpital, uzyskanie kredytu w styczniu 2004 r., emisję obligacji w lutym 2004 r., a następnie – rozpoczęcie spłaty długów. W dniu 24 października 2003 r. została również podjęta przez Sejmik Województwa X. uchwała nr XIV/180/2003 w sprawie przekształcenia Specjalistycznego Szpitala im. dr A. Sokołowskiego w W., zgodnie z którą, z dniem 1 stycznia 2004 r., w struktury organizacyjne tego szpitala zostały włączone - Specjalistyczny Szpital Zespólny w W. i Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w W. ze skutkiem w postaci następstwa prawnego szpitala im. (...) w stosunku do Zakładów włączonych i przejęciem przez ten Szpital majątku, zobowiązań i należności wynikających ze sprawozdań finansowych tych Zakładów według stanu na 31

grudnia 2003 r. Zgodnie z § 4 uchwały, włączone Zakłady z dniem 1 stycznia 2004 r. podlegały wykreśleniu z właściwych rejestrów. W czasie orzekania przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie likwidacja Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem nie nastąpiła ani w sensie faktycznego zaprzestania dotychczasowej działalności ani w sensie utraty osobowości prawnej. Zakład ten funkcjonował w siedzibie Szpitala im. (...) w W. i dysponował własnym rachunkiem bankowym, z którego, a także z wierzytelności Zakładu do NFZ, Urząd Skarbowy prowadził egzekucję. Powód jest jednym z wierzycieli Zakładu dysponującym tytułem wykonawczym - nakazem zapłaty z dnia 13 grudnia 2001 r. I Nc (...) zaopatrzonym w klauzulę wykonalności. Wobec utrzymującego się od 1999 roku ujemnego wyniku finansowego Zakładu oraz istnienia licznych wierzycieli korzystających z prawa pierwszeństwa w zaspokojeniu ich należności ze ściągniętych z egzekucji należności powód nie był w stanie dotychczas zrealizować z rachunku bankowego Zakładu swej wierzytelności.

W zaskarżonym wyroku Sąd Okręgowy uznał, że powód ma szkodę polegającą na niemożności wyegzekwowania od Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem należności zasądzonych w nakazie zapłaty, że szkoda ta pozostaje w związku przyczynowym z zaniechaniem podjęcia przez pozwanego działań przewidzianych w art. 60 ust. 3 i 4 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, oraz, że zachowanie pozwanego należało ocenić jako bezprawne, w rozumieniu art. 420¹ k.c., względnie - po dacie 1 września 2004 r. – w rozumieniu art. 417 § 1 k.c. Zdaniem Sądu Okręgowego, działania dotyczące włączenia Zakładu Opieki w struktury Szpitala im. (...) w W. oraz przyjęcia programu restrukturyzacji lecznictwa Regionu X. nie stanowiły realizacji obowiązków, o których mowa w art. 60 ustawy o zoz, ponieważ zostały podjęte przez pozwanego dopiero w dniu 24 października 2003 r. podczas gdy Zakład od początku swego istnienia generował straty, które lawinowo narastały i co do których obiektywnie istniała niemożność ich pokrycia przez Zakład a działania podejmowane przez Zakład były iluzoryczne. Stąd, niezwłocznie po zaistnieniu tej niemożności zaktualizował się obowiązek pozwanego odnośnie do działań, o których mowa w art. 60 ust. 3 i 4 w/w ustawy, których pozwany nie podjął. Sąd Okręgowy wskazał, że pozwany także nie realizował uchwały z dnia 24 października 2003 r., ponieważ nie zadbał o wykreślenie Zakładu z dniem 1 stycznia 2004 r. z Rejestru Sądowego. W związku z tym nie doszło do likwidacji Zakładu i nie mogło dojść do przejścia jego zobowiązań na organ założycielski stosownie do art. 60 ust. 6 cytowanej ustawy. Ponadto, Sąd Okręgowy powołał się na argumenty przytoczone w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 czerwca 2000 r. (sygn. akt K 20/99 – OTK

2000, nr 5) oraz w motywach wyroków Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2003 r. (sygn. akt III CK 134/02) i z dnia 22 stycznia 2004 r. (sygn. akt V CK 160/2003). Zdaniem Sądu, argumenty te potwierdzają pogląd, że w razie istnienia trwałej i nieusuwalnej niezdolności samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej do zaspokojenia roszczeń wierzyciela i do pokrycia we własnym zakresie ujemnego wyniku finansowego, organ założycielski, który nie podjął działań, o których mowa w art. 60 ust. 3 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą wobec wierzyciela zakładu i nie może zwolnić się od konsekwencji majątkowych sprawowania nadzoru nad zakładem. Zastrzegając, że szkoda powoda w stosunku do dłużnika wymienionego w tytule wykonawczym wynika z niewykonania zobowiązania umownego zaś w stosunku do pozwanego jest następstwem czynu niedozwolonego Sąd Okręgowy zaaprobował wyrażoną w wyroku Sądu pierwszej instancji koncepcję odpowiedzialności in solidum pozwanego i dłużnika kontraktowego.

W kasacji pozwany zarzucił powyższemu wyrokowi naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie wszystkich okoliczności determinujących zakres działalności skarżącego wobec podlegających mu zakładów opieki zdrowotnej, oraz art. 1 i 177 § 1 k.p.c. przez samodzielne rozstrzygnięcie o istnieniu po stronie skarżącego bezczynności administracyjnej mimo, że w postępowaniu administracyjnym wyrażona została w tym zakresie ocena odmienna. Ponadto, zarzucił naruszenie art. 420¹ k.c. oraz art. 60 ust. 3 i 4 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że w odniesieniu do Specjalistycznego Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem w W. istnieje stan trwałej i nieusuwalnej niezdolności do pokrycia ujemnego wyniku finansowego we własnym zakresie. Pozwany podniósł w szczególności, że nie można wymagać, aby zlikwidował przedmiotowy Zakład lub przekształcił go w jednostkę budżetową, względnie bezpośrednio pokrył jego własny wynik finansowy ponieważ w równym stopniu kryterium zapotrzebowania na tego rodzaju działania spełniałyby pozostałe, przyjęte przez niego samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, także wysoko zadłużone. Ze względów oczywistych nie sposób było zlikwidować ich wszystkich lub przekształcić, bo oznaczałoby to utratę dostępu miejscowej społeczności do obiektów ochrony zdrowia albo zaprzepaszczenie celu reformy służby zdrowia nastawionej na samofinansowanie się zakładów, w każdym zaś przypadku wymagałoby ze strony pozwanego środków finansowych przekraczających w skali globalnej coroczne budżety Województwa. Brak środków finansowych był też przeszkodą w finansowaniu

przez Samorząd strat obciążających Zakłady pozostawione do dalszej samodzielnej egzystencji. W tej sytuacji pozwany podjął działania zmierzające do uzyskania wypłacalności przez same te Zakłady. Sprzyjać temu miał m.in. program restrukturyzacji przewidujący możliwość zredukowania długów, zaciągnięcia kredytu poręczonego przez Województwo na spłatę zobowiązań i wypuszczenie obligacji. Zdaniem skarżącego, istniała realna perspektywa na rychłą poprawę stanu wypłacalności Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem, czego nie rozważył Sąd Okręgowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasada pokrywania we własnym zakresie ujemnego wyniku finansowego przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej (art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej – Dz. U. Nr 91, poz. 408 ze zm. – zwanej dalej „ustawą zoz”) doznaje wyjątku jeżeli ujemny wynik finansowy nie może być samodzielnie przez zakład pokryty. Zgodnie z art. 60 ust. 3 i 4 ustawy zoz, w takim przypadku organ, który utworzył samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, wydaje rozporządzenie lub podejmuje uchwałę o zmianie formy gospodarki finansowej zakładu lub o jego likwidacji, a w razie, gdy mimo występowania ujemnego wyniku finansowego istnienie danego zakładu nadal jest uzasadnione celami i zadaniami, do których realizacji został utworzony – pokrywa ujemny wynik finansowy tego zakładu z własnych środków publicznych i może określić formę jego dalszego finansowania na zasadach dotyczących jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego. W razie likwidacji, zobowiązania samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, po zakończeniu czynności likwidacyjnych, stają się zobowiązaniami podmiotu, który był twórcą zakładu (art. 60 ust. 6 ustawy zoz, patrz także – uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 r. III CZP 34/05 – dotychczas nie publ.). W przypadku zmiany formy finansowania na właściwą dla jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego publiczny zakład opieki zdrowotnej prowadzi gospodarkę finansową ze środków budżetowych na zasadach przewidzianych w Prawie budżetowym i art. 50 ustawy zoz (art. 35 „c” ustawy zoz). Zwolnienie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej i ciążących na nim zobowiązań jest możliwe także w drodze połączenia dwóch takich zakładów w wyniku przejęcia jednego z nich przez drugi lub utworzenia nowego podmiotu i wskazanie, że przejmuje on zobowiązania połączonych zakładów (art. 53 „a” i art. 60 ust. 4 „b” pkt 4 ustawy zoz, patrz także: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2004 r. V CK 110/04 (nie publ.), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2004 r. V CK 287/04 – nie publ., uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2005 r. III CZP 54/05 –

nie publ.). Wskazanie w art. 60 ustawy zoz oznaczonego adresata oraz konkretnych celów i zadań a także sposobów ich realizacji przy jednoczesnym posłużeniu się stanowczymi sformułowaniami „wydaje rozporządzenie”, „podejmuje uchwałę”, „pokrywa ujemny wynik finansowy” nie pozostawia wątpliwości, że wymieniony przepis zawiera normy prawne, oraz, że są one samoistnym źródłem obowiązków administracji rządowej lub samorządowej o charakterze władcym, których naruszenie, w razie powstania szkody, skutkuje odpowiedzialnością odszkodowawczą Państwa. Odnośnie do jednostek samorządu terytorialnego odpowiedzialność ta przewidziana była do dnia 1 września 2004 roku w art. 420¹ § 1 k.c., który – po jego uchyleniu – znajduje nadal zastosowanie do zdarzeń i stanów prawnych powstałych do tego czasu (art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. nr 162, poz. 1692). Na gruncie tego przepisu, w świetle art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, przesłanką odpowiedzialności jest sama bezprawność (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r. SK 18/00 – OTK 2001, nr 8, poz. 256). Wina funkcjonariusza samorządu terytorialnego nie jest niezbędną dla przyjęcia odpowiedzialności jednostki samorządowej, ani jej brak nie uchyla odpowiedzialności.

W związku z powyższym należy podzielić stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w zaskarżonym wyroku, że dla przyjęcia, iż spełniona została podstawowa przesłanka odpowiedzialności pozwanego w rozpoznawanej sprawie wystarczające było uznanie, że pozwany nie zachował się w sposób określony w art. 60 ustawy zoz, oraz, że tzw. obiektywne okoliczności, w tym – brak środków finansowych, nie mogłyby pozwanego usprawiedliwić.

Również należy się zgodzić, że trwała i nieusuwalna niemożność wyegzekwowania zasądzonego od zakładu opieki zdrowotnej roszczenia stanowi, w stosunku do podmiotu zobowiązanego do usunięcia stanu niemożności zaspokojenia się wierzyciela, szkodę w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. Pozostaje ona w adekwatnym związku przyczynowym z niepokryciem przez ten podmiot ujemnego wyniku finansowego zakładu, względnie nieprzyjęciem zasad finansowania zakładu z budżetu lub nieprzejęciem zobowiązań zakładu po jego likwidacji, czy, wreszcie – nieprzekazaniem zobowiązań zakładu określonego następcy prawnemu. Warto zauważyć, że w rozpoznawanej sprawie za szkodę uznał Sąd Okręgowy niemożność wyegzekwowania zasądzonego roszczenia z rachunku bankowego Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem nie rozważając w ogóle kwestii skuteczności egzekucji skierowanej np. do ruchomości Zakładu. Pozwany nie zakwestionował powyższego stanowiska ani w

toku dotychczasowego postępowania ani w kasacji, co nie pozwala na szczegółowe odniesienie się Sądu Najwyższego do problematyki szkody jako następstwa bezskutecznej egzekucji wobec dłużnika będącego zakładem opieki zdrowotnej. Można jednak stwierdzić, że stanowisko to, przy uwzględnieniu rodzaju ruchomości jakimi dysponują zakłady opieki zdrowotnej, należy uznać za słuszne.

Na tle uregulowania w art. 60 ustawy zoz powstaje natomiast zagadnienie – w jakim terminie organ, który utworzył samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej ma podjąć wymagane działania; powyższy przepis nie określa bowiem żadnego terminu.

Sąd Okręgowy przyjął, że działania te organ założycielski powinien podjąć niezwłocznie po stwierdzeniu ujemnego wyniku finansowego, który w tym momencie nie może być pokryty przez zadłużony zakład. W rozpoznawanej sprawie oznaczałoby to, że już w 2000 roku pozwany powinien był pokryć z własnych środków publicznych stratę Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem oraz pokrywać straty powstałe w latach następnych, albo już w 2000 roku zlikwidować Zakład i przejąć jego zobowiązania lub w tym czasie przekształcić Zakład w jednostkę budżetową lub połączyć Zakład z innym zakładem i wskazać inny zakład jako zobowiązany wobec wierzycieli następcą prawny Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem.

Powyższego poglądu nie można podzielić.

Już z samego brzmienia ustawy zoz wynika, że obowiązek podjęcia działań przez organ założycielski aktualizuje się nie w momencie, gdy ujawnia się ujemny wynik finansowy lecz wówczas, gdy samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej nie jest w stanie tego wyniku pokryć we własnym zakresie (art. 60 ust. 3 w zw. z art. 60 ust. 1 ustawy zoz). Samo powstanie ujemnego wyniku finansowego nie przesądza o niemożności pokrycia strat przez zakład. Wynikają z tego przynajmniej dwa wnioski; po pierwsze, że sam zakład ma obowiązek podjęcia starań w kierunku doprowadzenia do sytuacji, w której będzie w stanie pokryć swoje straty oraz, że na organie założycielskim spoczywa obowiązek sterowania takimi staraniami w ramach czynności nadzorczych (art. 67 ustawy zoz); po drugie, że musi upłynąć pewien czas, w ciągu którego dopiero może się okazać, iż zakład we własnym zakresie nie jest w stanie zlikwidować strat. Zadłużenie i wynikający z tego ujemny wynik finansowy może się okazać stanem przejściowym zważywszy na dynamikę finansową działalności zakładów oraz tryb gospodarowania środkami publicznymi obejmujący m.in. pokrywanie deficytu z przyszłych dochodów. Wyraźnie uwzględnia to, m.in. odnośnie do samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach

publicznych – jedn. tekst. Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 ze zm. (por. art. 1 pkt 6, art. 5 pkt 6, art. 6 pkt 3, art. 7 ust. 1).

O tym jaki powinien to być okres i jakie okoliczności powinny stanowić podstawę oceny skuteczności działań lub realności prognoz co do osiągnięcia lub nieosiągnięcia stanu wypłacalności zadłużonego zakładu powinny decydować warunki konkretnego stanu faktycznego, których rozważenie może wymagać wiedzy profesjonalnej z dziedziny ekonomii. Z całą pewnością natomiast wymagają uwzględnienia powszechnie znane trudności z samofinansowaniem się, dotowanych dotychczas przez Państwo, zakładów opieki zdrowotnej i odzyskaniem przez nie równowagi finansowej po popadnięciu w długi. Również postrzeganie roli organu założycielskiego w stosunku do konkretnego zakładu opieki zdrowotnej nie może się odbywać bez pomijania roli tego organu wobec innych, utworzonych przez niego zakładów, także wysoko zadłużonych. Okresu tego nie da się określić z góry i jednolicie dla wszystkich przypadków podlegających ocenie z punktu widzenia przesłanki niemożności pokrycia przez zadłużony zakład ujemnego wyniku finansowego. Pewnym jest natomiast, że samo ujawnienie strat nie aktualizuje obowiązku podjęcia przez organ założycielski działań zmierzających do pokrycia ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej ze środków pochodzących z zewnątrz. Oznaczałoby to rekompensowanie lub wręcz dotowanie takiego zakładu co pozostawałoby w sprzeczności zarówno z zasadą wyrażoną w art. 60 ust. 1 ustawy zoz jak i celem reformy służby zdrowia, dla której punktem wyjścia był zamiar utworzenia nowej kategorii zakładów opieki zdrowotnej, posiadających osobowość prawną oraz samodzielność organizacyjną i finansową.

W rozpoznawanej sprawie, za podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Sąd Okręgowy uznał niepodjęcie, w chwili ujawnienia się ujemnego wyniku finansowego, działań wyszczególnionych w art. 60 ust. 3 i 4 ustawy zoz. Nie dostrzegł, że obowiązek podjęcia tych działań zaktualizowałby się wobec pozwanego dopiero w momencie, w którym okazałoby się, że Zakład Opieki nad Matką i Dzieckiem w W. nie jest w stanie we własnym zakresie pokryć ujemnego wyniku finansowego „towarzyszącego” mu od 1999 roku, przy czym samo wykazywanie straty nie jest równoznaczne z niemożnością jej pokrycia w przyszłości. Ponadto, uszło uwagi Sądu Okręgowego, że zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c., i art. 382 k.p.c. ocena stanu niemożności pokrycia straty przez Zakład powinna być odniesiona do chwili zamknięcia rozprawy w Sądzie odwoławczym i to bez względu na ocenę według daty wytoczenia powództwa lub

w toku procesu; w razie, gdyby ewentualna korzystna dla pozwanego ocena była wynikiem działań podjętych przez pozwanego dopiero po wytoczeniu powództwa pozostawałby do zastosowania wobec powoda art. 102 k.p.c.

Istota sporu sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy w chwili zamknięcia rozprawy w Sądzie Okręgowym sytuacja finansowa Zakładu Opieki nad Matką i Dzieckiem była tego rodzaju, że nie odzyskał on zdolności do zaspokojenia wierzytelności powoda a jednocześnie nieuprawnione byłoby prognozowanie co do realności stania się przez niego wypłacalnym w czasie, który – zważywszy na dotychczasowy okres oczekiwania powoda, ale jednocześnie trudną sytuację służby zdrowia w ogóle – należałoby uznać za odpowiedni. Gdyby się okazało, że w czasie orzekania przez Sąd Okręgowy pozwany podjął realizację Programu Restrukturyzacyjnego przyjęto w uchwale z dnia 24 października 2003 r., oraz, że w wyniku tego Zakład Opieki nad Matką i Dzieckiem odzyskał wypłacalność wobec powoda lub w odpowiednim czasie, dającym się przewidzieć, istniała tego realna szansa, to by nie było podstaw do przyjęcia, że spełniona została przesłanka niemożności pokrycia ujemnego wyniku finansowego przez Zakład we własnym zakresie i brak byłoby podstaw do stwierdzenia, że pozwany miał obowiązek działania przewidzianego w art. 60 ust. 3 i 4 ustawy zoz. Wymaga podkreślenia, że w takim przypadku brak byłoby też podstaw do oceny, że powód poniósł szkodę wynikłą z trwałej niemożności wyegzekwowania swojej wierzytelności.

W zaskarżonym wyroku Sąd Okręgowy zastosował art. 60 ust. 3 i 4 ustawy zoz bez uwzględnienia właściwej wykładni określenia „nie może pokryć ujemnego wyniku finansowego we własnym zakresie” w świetle jego literalnego brzmienia jak i w kontekście funkcji powyższego zapisu na tle zasady przewidzianej w art. 60 ust. 1 ustawy zoz. Nie rozważył też treści pism na kartach 262 i 263 pod kątem oceny działań pozwanego podjętych w toku procesu w kierunku zaspokojenia wierzytelności powoda. Powyższe usprawiedliwia zarzut kasacji naruszenia w zaskarżonym wyroku przepisów art. 60 ust. 3 i 4 ustawy zoz oraz art. 233 § 1 k.p.c. in fine i uzasadnia uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania (art. 393³ § 1 k.p.c. w brzmieniu sprzed zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 22 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego...(-) Dz. U. Nr 13 z 2005 r. poz. 98 – art. 3 tej ustawy.

Nie był zasadny zarzut kasacji dotyczący naruszenia art. 1 i 177 § 1 k.p.c. Ocena, czy organ założycielski dopuścił się czynu niedozwolonego należy do sądu i nie jest zależna od uprzedniej decyzji organu administracji publicznej, względnie od jego stanowiska. Co do zarzutu naruszenia art. 420¹ § 1 k.c., to w części obejmującej

stwierdzenie, że Sąd Okręgowy dopuścił się w zaskarżony wyrok błędnej wykładni kasacja nie poddawała się osądowi ponieważ nie zawiera argumentów na rzecz mylnego rozumienia treści bądź znaczenia wymienionego przepisu. W części dotyczącej zastosowania tego przepisu ze skutkiem dla pozwanego niekorzystnym zarzut skarżącego należało uznać za przedwczesny wobec dotychczasowego, nienależytego ustalenia przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego sprawy. Bezzasadność względnie bezprzedmiotowość tych zarzutów nie miała wpływu na ocenę kasacji jako usprawiedliwionej z przyczyn przedstawionych wcześniej. O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.